

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคของนักเรียนวัยรุ่นในเขตเมือง โดยศึกษาช่องทางการเรียนรู้และเงื่อนไขและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคของวัยรุ่นในเขตเมือง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยได้เป็นขั้นตอน ดังนี้

การศึกษาเอกสาร

แนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่ แนวคิดการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของกลุ่มแนวคิด วัฒนธรรมการบริโภคและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตำราเรียน เอกสารทางวิชาการ บทความ รายงานการวิจัยต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจในภาพรวมของการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภคของวัยรุ่น และเน้นถึงความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการศึกษานอกระบบได้แก่แนวคิดการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของกลุ่มและแนวคิดวัฒนธรรมการบริโภค

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และประเด็นในการเก็บข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเก็บข้อมูล

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนกวิละวิทยาลัย อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ เป็นสถานที่ในการวิจัย เหตุผลในการเลือกคือผู้วิจัยทำงานอยู่ที่นี้ โรงเรียนอยู่ในเขตเมือง นักเรียนส่วนใหญ่มาจาก ครอบครัวข้าราชการและคนทั่วไปที่มีฐานะค่อนข้างดี นักเรียนมีพฤติกรรมการบริโภค การแต่งกาย และการนันทนาการที่เด่นชัด

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. กลุ่มนักเรียนวัยรุ่นที่มีอายุ 15 - 18 ปี 20 คน เพศชาย 10 คน เพศหญิง 10คน ที่มีที่พักอาศัยในเขตเมืองกลุ่มนี้เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก

2. กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 50 คน ได้แก่ ผู้ปกครอง กลุ่มเพื่อน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ฝ่ายแนะแนว อาจารย์ฝ่ายปกครอง

กลุ่มผู้ปกครอง ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนในความปกครองของตน
 อาจารย์ฝ่ายปกครอง ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของนักเรียนและผู้ปกครองที่เข้ามา
 ติดต่อกับโรงเรียน

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้สอน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน

อาจารย์แนะแนว ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวของนักเรียน

กลุ่มเพื่อน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม 3 ด้าน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมาย โดยการทักทายปราศรัย
 สันทนาแบบเป็นกันเอง และบอกวัตถุประสงค์ให้กลุ่มเป้าหมายทราบและขอความร่วมมือจาก
 ผู้ให้ข้อมูลหลักและแหล่งข้อมูล โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับ ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทุก
 คนเข้าใจและความร่วมมืออย่างดี

2. สังเกตพฤติกรรมที่เกี่ยวกับประเด็นที่ทำการวิจัย โดยผู้วิจัยได้สังเกตกลุ่ม
 ผู้ให้ข้อมูลหลักในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เช่น การเข้าแถวเคารพธงชาติ การเข้าห้อง
 ประชุมในคาบจริยธรรม การรับประทานอาหาร ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น
 กิจกรรม ISO กิจกรรมกีฬา กิจกรรมดนตรีของโรงเรียน งานวันแม่ และงานอื่น ๆ ที่ทาง
 โรงเรียนและกลุ่มนักเรียนจัดขึ้นมาตามความเหมาะสม การสังเกตนี้ผู้วิจัยใช้

2.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยพยายามหาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับ
 กลุ่มเป้าหมาย เช่น การเข้าแถวเคารพธงชาติ การเข้าร่วมในห้องประชุมในคาบ จริยธรรม
 การรับประทานอาหารกลางวัน กิจกรรมการเล่นกีฬา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการ
 สอน สังเกตสถานภาพของของผู้ปกครองขณะไปเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง สังเกตข่าวของเครื่องใช้
 ของผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นทุกระยะของการศึกษา

2.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของ
 ทางโรงเรียน การรับประทานอาหาร การเล่นกีฬา การพักผ่อนยามว่าง ความสัมพันธ์กับครู
 อาจารย์และเพื่อน

3. การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กับกลุ่มผู้
 ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว สภาพที่อยู่อาศัย บุคลิกภาพส่วนตัว พฤติกรรมการเรียนรู้
 จากกลุ่มเพื่อน ช่องทาง จาก พ่อ – แม่ ผู้ปกครอง อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะ
 แนว ที่เกี่ยวข้องกับช่องทาง การเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภค

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัย ได้จัดทำเป็นประวัติชีวิตของผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย (ประวัติชีวิตของวัยรุ่น) นอกจากนี้แล้วยังได้ทำการสัมภาษณ์กับบุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาเพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลหลัก

4. การสนทนากลุ่ม เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัย ได้ทำกลุ่มสนทนากับกลุ่มนักเรียนที่เป็นเพื่อนกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งชายและหญิง ใน 3 ประเด็น คือ วัฒนธรรมการบริโภคของวัยรุ่น ในด้านการบริโภคอาหาร การแต่งกาย การนันทนาการ กลุ่มสนทนาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มชาย 10 คน กลุ่มหญิง 10 คน ผู้วิจัยได้นัดสนทนากลุ่มตามวันเวลาที่กลุ่มสะดวก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมไว้แต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบกับแผนการเก็บข้อมูลว่าเก็บในประเด็นใด แล้วได้ข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการหรือไม่ ถ้าไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยก็จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจนสมบูรณ์ ผู้วิจัยดำเนินการดังกล่าวนี้จนได้ข้อมูลสมบูรณ์สามารถตอบคำถามการวิจัยได้ ผู้วิจัยจึงแยกแยะข้อมูลตามวัตถุประสงค์และนำเสนอโดยการบรรยาย และสรุปเชิงวิเคราะห์ โดยใช้กรอบแนวคิดที่กำหนดไว้

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย ได้เริ่มตั้งแต่เสนอหัวข้อและโครงร่างในเดือน พฤษภาคม 2542 ในการเก็บข้อมูลนั้นได้ตรวจด้วย และวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน และเริ่มเขียนรายงานการวิจัยเมื่อเดือน มิถุนายน 2543 และเสร็จสิ้นในเดือน กุมภาพันธ์ 2544